

BÜNBÁNÓK KÖNYVE.

KECSKEMÉTEN,

NYOMATOTT SZILÁDY KÁROLY FIÁNÁL.

1872.

BÜNBÁNÓK KÖNYVE.

KECSKEMÉTEN,

NYOMATOTT SZILÁDY KÁROLY FIÁNÁL.

1872.

A bűnbánat szentségének fogalma, szüksége és részei.

I) Az ember, kit az ördög elcsábított, áthágta a parancsot, melyet Isten eléje szabott, minek következtében felbomlott ama kötelék, mely azt teremtőjével oly szorosán egybefűzte; már most, hogy a megátkozott emberinem vétkéből kiszabaduljon, hogy Isten barátságába visszatérhessen, kiengesztelésre, vagyis elégtételre volt szükség, és pedig azon részről, melyről a bántalom eredett. De erre az ember, kinek teremtését Isten megbánta, önmagától elégtelen volt: kellett tehát, hogy az ember helyett maga az Istenség intézze el a szükséges elégtételt; minélfogva négy ezer év eltelte után, miként Isten a bűnbánó ősszüléknek megígérte volt, egyszülött fiát küldötte a mi megváltásunkra.

A Szentháromság második személye tehát, ki az Atyával és Szentlélekkel egyetemben öröktől fogva van — időben emberré lett, hogy érettünk szenvedhessen és meghalhasson, mert különben sem nem szenvedhetett, sem meg nem halhatott volna. Szükség volt pe-

dig, hogy az Istenember érettünk szenvedjen és meghaljon, mert egyébként az emberinem elkárhozik.

Jézus tehát szenvedése és kereszthalála által váltotta meg a nyomorult emberinemet, adta vissza Istennek azt, mi elveszett volt. Hogy azonban eme vég nélküli kegyelem reánk mindnyájunkra biztosítva legyen, szerzette Jézus a keresztség szentségét, melynek reánk alkalmazásakor: az ember a víz és Isten ígéje által minden bűntől megtisztul, és mint új teremtmény, az örök életre Krisztusban újjá születik és megszenteltetik.

De a keresztség szentségének fölvétele után ismét a vétkek özönébe hanyatlik az ember: tehát az ember, mint ilyen, elvégre mégis el fog veszni, kárhozni? koránsem!

Istennek végetlen szeretete újabb kegyelmeket biztosított számunkra, melyeknek eszközeül a bűnbánat szentségét, illetőleg a gyónást rendelte; mely által a bűnös ember, keresztség után elkövetett bűneinek bocsánatját, az anyaszentegyháztól arra rendelt pap feloldásával megnyeri, ha ő azokat töredelmesen és igazán meggyónja, jobbulását erősen fogadja — vagyis ha azon szilárd elhatározással van, hogy minden néven nevezendő bűnt és bűnre vezető alkalmat elkerül — és bűneiért eleget tesz.

II) Könnyen átérthető tehát ezen szentségnek szükség-e. Nem kevésbé szükséges ugyanis e szentség azok üdvére, kik a keresztség után halálos bűnbe estek, mint maga a keresztség szentsége azok üdvére, a kik még víz és Szentlélek által újjá nem születtek.*)

Ha tehát tekintetbe vesszük szokásos vétkeinket, bizonyára nagy erőmegfeszítésbe kerül azokat elhagyni, a munka fáradságos és keserű, de tekintve mégis az édes gyümölcsöket, melyeket a bűnbánat terem, tekintve hogy veszve vagyunk, ha töredelmes és igaz bűnbánatot nem tartunk: nem lehet, hogy mi-helyt lelkiünket csak egy halálos bűn által is terheltnek érezzük, az Istenség végetlen irgalmának eme kegyforrásához ne siessünk.

Ha elveszítettük szívünk ártatlanságának köntösét, ha kedélyünk zilált, ha nyugaljunk szertelenül bolyong, de még akkor is, ha üdvünk felől már csaknem kétségbe esnénk, ne tévesszük szemeink elől Istennek irgalmát és szeretetét; melynek eszközeül a szerető szívű Jézus a bűnbánat szentségét, a tökéletes gyónást rendelte. Isten szeretete és a Jézus szíve szerinti gyónás, visszaállítja lelkünk elveszített békéjét és biztosít bennünket örök üdvünk felől.

*) Conc. Trident. sess. XIV. Cap. 2.

III) A bűnbánat szentségének öt része van:

1. A lelkiismeret megvizsgálása.

Hogy valaki tökéletesen gyónhasson, kétségkívül arra illően készülnie kell, segítségül híván mindenekelőtt a Szentlelket, hogy világosítsa meg értelmünket, juttassa eszünkbe minden elkövetési és elmulasztási bűneinket. Ezt a lelkiismeret tökéletes megvizsgálása követi.

Hogy a lelkiismeret megvizsgálásában könnyebbségedre legyek, bűnös ember, olvasd az alább jegyzett útmutatást kérdések alakjában, elmélkedjél a kérdések fölött, és azok értelmével vedd egybe lelki állapotodat. Azonban korántse gondold, hogy egyéb bűneid nem lehetnének, mint a kérdések alatt rejlenek; a kérdéseket — miként mondom — a lelkiismeret megvizsgálásának csak könnyítése végett adom. Egyébiránt, hogy mely bűneink vannak, kinek-kinek közülnk lelkiismerete, vádlólag lépven fel, ad reá legbiztosabb választ.

2. A b á n a t.

Miután bűneinket megismertük, azok fölött a bánat érzetét kell szivünkben felindítani.

A bánat legyen természetfölötti, vagyis bűneinket azért kell bánnunk, mivel azokkal a végphetet-

len jóságú Istent megbántottuk, és büntetését megérdemlettük; továbbá a bánat legyen mindenekfölötti, vagyis bánjuk inkább, hogy az Istent megbántottuk, mintha a világon mindent elveszítettünk volna; végre a bánat legyen általános, vagyis terjedjen ki minden halálos és bocsánatos vétekre. Az ily tulajdonokkal ellátott bánatot méltán nevezzük tökéletesnek.

3. Az erős fogadás.

Az erős fogadás által magunkat arra tökéljük, hogy többé vétkeink rabja lenni nem fogunk, és csakis Istennek szolgálunk.

Alig kell mondanom, hogy az erős fogadásnak, úgy miként a bánatnak bensőnek kell lenni; és miként a bánat természetfölötti, mindenekfölötti és általános: úgy az erős fogadás is legyen minden tekintetben ilyen; de legyen azután állandó.

4. Gyónás.

Miután így készültünk el a gyónáshoz, csak azután fogjunk annak végzéséhez.

A gyónás legyen mindenkor:

a) egész. A gyónás akkor egész, ha minden egyes bűneinket, amelyekre csak emlékezünk bevalljuk, kijelentvén a lehetőségig azok számát, körülményeit.

Istenem! mily balgák azon emberek, kik csupa szokásból gyónnak, kik tehát egy vagy más kisebb vétket vallanak be, a többit pedig szégyenből vagy egyéb indokból elhallgatják. Miért megyünk gyónni? Nemde, hogy minden néven nevezendő bűnünktől megszabaduljunk, és hogy így megigazultan Isten barátságába visszafogadtassunk. De most kérдем: miként menekülne meg bűnei súlyától, miként juthatna Isten barátságába az, ki hazugsága által épen azon pillanatban is vétkekre határozta magát, melyben azoktól szabadulni akar? Az ilyenek gyónása semmis, sőt szentségtörést követvén el, halálosan vétkezik.

Ha nem szégyeneltük a vétket elkövetni, ne is szégyeneljük azt, az Istent képviselő gyóntatóatyának bevallani, hogy így vétkeinktől a feloldozást csakugyan meg is nyerjük.

A gyónás titka a gyóntatóatyára nézve szent és sérthetetlen; gyóntatóatyá előbb a vértanúságot fogja választani, hogysem a gyónásból csak egy vétket is napfényre hozzon.

Vigyázzunk tehát, nehogy a hiányosan tett gyónás következtében későbbi sorsunk még rosszabbá váljék, mint volt az előbbi!

b) Őszinte; vagyis gyónjunk úgy, amint a bűn-

ben részesek vagyunk, önmagunkat ne szépítgessük, ne mentegessük, miként Éva: ki az ördöggel mentegetőzött, és Ádám: ki Évát okozta.

c) végre legyen a gyónás értelmes; ne keressünk tehát vétkeink bevallásában válogatott, egyetemes értelmű szavakat; legyen beszédünk olyan, mint amelyből a lelkiatya lelkiállapotunkat tökéletesen megismerheti.

5. Elégtétel.

Az elégtétel abban áll, hogy mindazt pontosan teljesítsük, amit a gyóntatóatya bűneinkért elégtételül meghagyott.

Útmutatás a lelkiismeret megvizsgálására.

I.

Istennek parancsolatai.

Istennek első parancsa: „Én vagyok a te urad Istened; idegen Isteneid ne legyenek én előttem; faragott képet ne csinálj magadnak, hogy azt imádjad.“

H i t.

Mikor végeztem utolsó gyónásomat?

Elvégeztem-e a gyónásban elégtételül adott bűnbánati cselekedeteket: ugymint az imákat, bőjtölést és alamizsnálkodást?

Ugyan nyugodt lehetek-e a fölött, hogy minden egyéb gyónásomban minden bűnömet igazán és töreldelmesen bevallottam?

Egész életemben volt-e olyan gyónásom, melyben készakarva valamely bűnt a gyóntatóatyának bevallani elmulasztottam?

És e mulasztást mi okból tettem? talán szegyenből?

Vajjon tudom-e hitünk főigazságait?

Hiszem-e mindazt, amit a rom. kath. anyaszentegyház, hogy higgyünk, elénkbe ad?

Jelesen pedig rossz akaratból nem kételkedtem-e valamely hitigazság fölött? és rossz akaratú kéteyleimet fődöztem-e föl mások előtt is?

Kutattam-e rossz szándékból a hitágazatokat?

Vajjon eretnekekkel, hitem veszélyeztetése mellett, éltem-e együtt?

Idegen hitüekkel társalogván, ha szent vallásunk ügye jött szóba, szükség idején, ha tehetségemben állott, fölléptem-e védelmére?

Tartok-e magamnál oly iratokat, könyveket, melyek szent hitünkkel ellenkeznek, és melyeket az anyaszentegyház őrizni és olvasni tilt?

Vagy talán ily iratokat és könyveket másoknak is adtam?

Nem árultam-e el hitetlenséget, eretnokséget, szakadárságot: szóval, cselekedettel, vagy bármi más móddal; vagy legalább nem helyeseltem-e, a tiszta szívűek botrányára, midőn azt mások tették?

Szégyeneltem-e mások előtt szent hitemről vallást tenni?

Reménység.

Az élet viszonyai között egyedül a jó Istenben helyeztem-e minden bizalmamat?

Vakmerőleg bizakodtam-e Isten irgalmában? és e képen szabadabban vétkezvén, Istenhez való térésemet sok időre elhalasztottam?

Valódi megtérésemet talán éltem végnapjaira szándékom halasztani, mikor már nem én a vétket, hanem a véték engem fog elhagyni?

De kétkedtem-e bűnös állapotom tudatában, Isten irgalmában?

Rendkívüli dolgokat várván Istentől, talán megkisértettem őt?

Betegségemben vagy egyéb balesetekben talán nagyobb bizalmat helyeztem a földi segítségben, mint Istenben?

Hordoztam-e magamnál valamely babonás szert?

De valamely bűbajos cselekedetek, babonás iratok, Istent kisértő imádságok által igyekeztem-e a bajt akár magamtól, akár embertársaimtól, akár egyéb dolgoktól elhárítani?

Vállalataimnak szerencsés kimenetét vajjon inkább saját szorgalmamnak, mint Isten segítségének tulajdonítom?

Tekintve bűneim sokaságát vagy iszonyúságát, talán kétségbe estem Isten irgalma fölött?

Szeretet.

Van-e szívemben igazi vonzódás, ragaszkodás a jó Istenhez?

Innen kifolyólag, köteles imáimat elvégeztem-e rendesen?

Vagy talán gyakorta elmulasztottam elmémet és szívemet Istenhez fölemelni?

Talán egész napokat, heteket, hónapokat szenteltem énemnek anélkül, hogy Istenre gondoltam volna?

Tehát otthonias szokásommá vált-e reggel, délből és este Istenre nem gondolni?

Közönyös voltam-e Istennek minden üdvünkre intézett rendelete iránt?

Türelmesen viseltem-e a betegségeket és egyéb földi bajokat, melyekkel Isten engem meglátogatott?

Zúgolódtam-e Isten ellen? mondván: Isten nem igazságos!

Istennek második parancsa: „Istennek nevét hiába ne ved.”

Isten, Jézus, Mária vagy más szentek neveit szükség nélkül ejtettem-e ki ajkimon?

Isten, szentek, szentségek, élő- vagy holtemberek és egyéb teremtmények ellen mondtam-e szitkozó, átkozó vagy káromló szavakat?

És e vétek talán már természetemmé is vált?

A közéletben hittam-e Isten nevét igaztalan állításom bizonyítására?

Shokásommá vált-e szóközben akármely cse-

kélységre esküt mondani — meg nem gondolván, ha igazán esküszöm-e vagy nem?

Szokásom-e a hazug állítás, melynek nagyobb hitelére talán ilyféle szavakkal is éltem: az ördög vigyen el — ez vagy az történjék velem, ha igazat nem szólok?

Tettem-e valakinek csalárdul ígéretet, nem lévén szándékom azt teljesíteni?

Vagy tettem-e fogadást, hogy bár jót fogok művelni — de a cél elérésére vétkes eszközökkel élek?

Megtartottam-e Istennek tett szent fogadásomat?

A fogadás teljesítését minden alapos ok nélkül halasztgattam-e időről-időre?

Köteleztem-e magamat bármely vétkes dologra?

Talán hivatalbeli eskümet megszegtem?

Egyházi vagy világi előljáróság előtt: Isten nevére esküdtem-e hamisan?

Tettem-e oly dologra esküt, melynek igaz volta felől meggyőződve nem voltam?

Másokat birtam-e hamis esküre?

Ha törvénszerűleg eskütételre fel voltam hívva: vonakodtam-e esküt tenni?

Istennek harmadik parancsa: „Megemlékezzél arról, hogy ünnepeket szentelj.“

Vasár- és ünnepnapokat lelkiismeretesen megültem-e, Istennek szenteltem-e?

Különösen pedig, ha csak törvényes ok nem akadályozott, megjelentem-e Isten házában?

Jelen voltam-e az egész szentmisén, nem különben az egész szentbeszéden?

És milyen szokott lenni az isteni tisztelet alatt magamtartása? voltam-e szándékosan szórakozott?

Figyeltem-e a szent mise főrészeire? de talán fecsegtem, aludtam alatta?

Vagy hogy ne mondjam: szertelen magamviselése által megzavartam az isteni tiszteletet? vagy csak egyes hiveket?

Ha megjelentem Isten házában, nem-e — habár nem is mindenkor, de mégis egykor-máskor oly féle célból — hogy szépségemet vagy szép ruháimat fitogtassam; vagy legalább szemeimet vétkes szándékkal, a hely szentségét meggyalázólag, szerte legeltessem?

Én magam vagyok-e oka, hogy Isten házában meg nem jelenhettem?

Talán másokat is visszatartottam az isteni tisztelettől?

Vasár- és ünnepnapokon, Isten és az anyaszentegyház tilalma daczára, foglalkoztam-e szolgálai munkával? vagy talán henyélés, táncz vagy egyéb multság, játék, vadászathan töltöttem a szent napokat?

Vasár- és ünnepnapokon alattvalóimnak parancsoltam-e szolgálai munkát?

Adtam-e okot, alkalmat arra, hogy mások a vasár- és ünnepnapokat munka, rendetlen multság, vagy testi gyönyörök által megszenségtelenítsék?

Istennek negyedik parancsa: „A tyádat és anyádat tiszteld, hogy hosszú életü lehess a földön.“

1. Házastársak közötti viszony.

Férj és nő.

Volt-e közöttünk őszinte egyetértés, bizalom, hűség és jótékonyság?

Tehát gyermekeink, szomszédaink, vagy épen mások botránnyára éltünk-e folytonos egyenetlenségben?

A közös vagyon kezelésében nem voltunk-e tékozlók?

Segítettük-e a szegényeket? adtunk-e a koldúnak tehetségünk szerint alamizsnát?

Isten szent oltára előtt viszonyosan tett esküvésünk ellenére, nem-e elválva élünk egymástól?

F é r j.

Voltam-e nőm iránt túlságosan szigorú. vagy ellenkezőleg nagyon engedékeny?

Kegyetlen bánásmódom által nőm életét tettem-e keserűvé?

Továbbá vajjon hanyagul intéztem el a gazdaságot? vagy épen korhelységem folytán háznépem a szükségeseket kénytelen volt nélkülözni?

N ő.

Gondokba merült férjemet igyekeztem-e nyájassággal felderíteni?

A beszerzett vagyon megtakarításában fejtettem-e ki kellő szorgalmat?

Továbbá a cselédségre, házirendre, tisztaságra, főleg a konyhára volt-e ernyedetlen gondom?

2. Szülék és gyermekek közötti viszony.

Gyermekek testi nevelése.

Mivel a gyermekek nevelése azok születésétől veszi kezdetét; ennél fogva testi épségök fentartására volt-e lelkiismeretes figyelmem?

Nevezetesen pedig a táplálásukra nyújtott ételmi-
szerekben voltam-e mértékletes?

Szoktattam-e őket szeszes italok élvezésére?

Tehetségem szerint ruháztam-e őket, és a ruhá-
zatban megtartottam-e az észszerűséget?

Testi tisztaságukra ügyeltem-e?

Gyermekeink jövőjéről gondoskodtunk-e lelkiisme-
retesen?

Kényszerítettem-e gyermekeimet oly állásra, melyre
semmi hajlamot se tanúsítottak?

Erőszakoltam-e akár fi- akár leánygyermekemet
oly házasság kötésére, melytől ők teljesen idegenkedtek?

Gyermekek lelki nevelése.

Tanítottam-e kis gyermekeimet már eleve az Úr
imadására, félelmére?

Igyekeztem-e őket a vallás dolgaiban és erköl-
csös életben oktatni?

Elküldöttem-e, illetőleg elvezettem-e őket vásár-
és ünnepnapokon Isten házába?

Vajjon elküldöttem-e gyermekeimet rendszeren az
iskolába?

Ha gyermekem valamely bűnben szenved, pél-
dául: ha czivakodó, ha hajlandó a lopásra, irigy, ha-

ragos, és így tovább, igyekeztem-e őt azonnal megjavítani?

Vagy épen erkölcsi tökélesbülésöknek rossz szó, vagy erkölcstelen példám által magam is akadályt vettem? például káromkodás, rágalom, lopás, részegség, vagy egyébek által?

3. Gyermek kötelességei.

Isten parancsa szerint szerettem-e, tiszteltem-e szüleimet?

Innen kifolyólag, imáiban megemlékeztem-e rólok?

Szüleim felől mások előtt szoltam-e tiszteletlenül?

Okoztam-e nekik boszúságot?

Mondottam-e reájok átkot?

Ápoltam-e őket betegségökben?

Kivántam-e halálukat, például szégyenelvén szegénységüket; vagy ellenkezőleg, hogy mielőbb dús örökségnek jussak birtokába?

Engedelmeskedtem-e szüleim jogos parancsainak?

Ha engedelmes voltam, mily szívvel?

Voltam-e háladatos szüleim iránt?

Illetőleg, szükségök idején voltam-e tehetségem szerént segítségökre?

Ha hibáimért megdorgáltak vagy megfenyítették, zúgolódva fogadtam-e ezt tőlök?

Vettem-e rájuk haragos szemet?

Taszítottam-e vagy ütöttem-e meg őket?

Vagy öregapámat, anyámat bántalmaztam ily rútul?

Haláluk utánra terjedő végakarataikat kívánságuk, vagy épen rendeletük szerént teljesítettem-e?

4. Házastársak és cselédek közötti viszony.

H á z a s f e l e k.

Cselédeim élelmezésére volt-e kellő gondom?

Egészségök épségben tartására ügyeltem-e?

Betegségökben tőlem kitelhetőleg ápoltam-e őket?

Minden csekélységért szidalmaztam-e cselédeimet?

A kikötött bért hiven megadtam-e?

Volt-e lelkiismeretes gondom erkölcsi életök épségben tartására? vagy ha erkölcsük megfogyatkozott, javítására?

Ennélfogva szorgalmaztam-e őket Istenháza látogatásában: ha netalán e tekintetben hanyagok lettek volna?

Valami tilalmas dolgot parancsoltam-e nekik?

Cselédek.

Gazdámhoz voltam-e hű?

Talán zúgolódva teljesítettem köteles munkáimat?

Ügyeltem-e a család minden vagyonára?

Gazdám vagyonából, annak tudta és beleegyezése nélkül adtam-e — noha csekélységet — bárkinnek is?

De egyébként is okoztam-e nekik kárt?

A kár eszközlésében midőn vétkes én vagyok, nem-e ártatlan szolgatársaimat gyanúsítottam, önmagamat ellenben, hogy magamtól minden gyanút távol tartsak, szépítgettem?

A ház titkait amúgy nyegleségből nem fecsegettem-e ki?

Ha gazdám valami vétkes dolgot parancsolt, engedelmeskedtem-e neki?

Igényeimben voltam-e túlkövetelő?

Istennek ötödik parancsa: „Ne ölj.“

T e s t i n k.

Mint hogy a testi élet szükséges kelléke a szellemi életnek, és nélküle hivatásunkat a földön nem teljesíthetjük: testi életem, egészségem fentartására volt-e észszerű gondom?

Vétkes cselekedetek által, ugymint részegség, bujaság, nyílt veszedelembé való rohanás stb. által életemet nem kockáztattam-e, vagy nem tettem-e röviddé?

Vettem-e habár legcsekélyebb részt is a párviadalban? mi több párviadalt talán én magam is víttam?

Voltam-e magam iránt igazságtalan, önvétkem által okoztam-e magamnak betegséget?

Ha egészségem megromlott, annak helyreállítása végett elmulasztottam-e ügyes orvoshoz folyamodni; gondatlanságból vagy fukarságból történt?

Vagy talán életemet a sorsra bíztam?

Hosszadalmas betegség vagy egyéb földi baj miatt kivántam-e magam halálát?

Tettem-e kísérletet bármikor is életem fonalát elmetszeni?

Minthogy életünk és egészségünk fenntartását: az élelem-, öltözet-, lak-, mozgás-, nyugvás-, alvás- és tisztaság eszközlik, ennél fogva:

Az étel és ital használatában vajjon csupán a kéjt, és nem egészségem épségben tartását és rendeltetésemet tartottam szem előtt?

Az élelmiszereket és italt a józan mértéken túl élveztem-e?

Voltam-e falánk, részeges?

Az öltözetben a czélszerűség ellenére nem-e sokszor az ostoba divatot majmoltam?

Ruháim csupa nyalkaságból, kaczárságból nem csináltattam-e kelleténél szűkebbre, úgy hogy e miatt egészségem is romlást szenvedett?

Vajjon éltem-e röst tétlenségben?

De ellenkezőleg a sok dolog által talán megromtottam egészségemet?

Megtartottam-e az ételben, lakban, öltözetben és minden egyébben a tisztaságot?

L e l k ü n k.

Megvolt-e bennem az erkölcsi önszeretet, önbecsülés?

De talán túlbecsültem magamat?

Az észszerűség határai között törekedtem-e magamnak tekintélyt szerezni?

Vagy önbecsületemre mitse adtam?

Mi több, talán azon szemtelenségre is vetemedtem: hogy mások előtt saját vétkeimmel kérkedjem?

Hogy hivatalos állásomat pontosan betölthessem törekedtem-e mindenekelőtt azon ismeretek birtokába jutni, melyek életpályámhoz tartoznak?

Továbbá szeplőtelenek voltak-e mindig érzelmeim?

K ü l s ő j a v a k.

Vajjon vagyonomat jogtalan móddal szereztem?

Voltam-e pazar? ha igen: mire tékozoltam vagyonomat; talán bujaság vagy részegsége? szenvedek-e dicsekvés vagy játékkórban?

Voltam-e fukar?

Ügyeltem-e becsületem épségben tartására?

Embertársunk teste.

Kivántam-e mások betegségét vagy halálát?

Egyenesen vagy legalább előrelátólag öltem-e meg valakit fegyverrel, méreggel, vagy ezt más által tétettem?

Parancs, fenyegetés, tanács, javallat vagy tudva bármely cselekedettel folytam-e be, hogy valamely nő gyermekét még léte bimbójában elölje vagy elúzza?

Rablók, utonállók, vagy más czinkosok társaságában vettem-e részt, összeesküvén felebarátunk megölésére?

Sőt szolgáltam-e tanácscsal, rábeszéléssel, vagy tudva eszközökkel, például fegyverrel, méreggel stb., a halál eszközlésére; vagy annak előleges ígéretével, hogy a gyilkosnak rejtek helyet fogok szerezni?

A bíróság előtt tettem-e valaki ellen hamis esküt, azon gonosz szándékkal, hogy a vádlott elítéltetvén, életét veszítse?

Birtam-e valamely tanút hamis esküre, akár rábeszélés, ígéret, fenyegetés, vagy más eszközök által? És az ily módon tett eskünek mily eredménye lett?

Mindezen vétségeket tanács, rábeszélés, ígéret, vagy fenyegetésre tettem?

Végre, habár előre nem láttam is felebarátom halálát, oka voltam-e annak?

Embertársunk lelke.

Szóltam-e hazugságot?

Adtam-e szavamat valamely dologra, amelyet megtartani soha szándékom nem volt?

Voltam-e színeskedő, képmutató?

Tehát mutattam-e magamat gazdagnak, mikor

szegény voltam; például hogy a hitelezőtől annál több pénzt kölcsönözhessek, mit azonban visszaadni szándékomban nem volt?

Tehát az erény és vallás álarcza alatt forraltam-e gonosz terveket?

Voltam-e hízelkedő?

Másnak akaratát szóval, szemtelen simasággal, vagy ocsmány cselekedettel indítottam-e roszt; illetőleg csábítottam-e, botránkoztattam-e meg valakit?

Voltam-e becsületsértő? illetőleg?

Minden alapos ok nélkül gyanakodtam-e?

Továbbá másnak testi és lelki gyengéit hiresztettem-e, vétkeit nagyítottam-e, erényeit, valóságos érdemeit elismertem-e?

Voltam-e rágalmazó, illetőleg koholtam-e másról hamis vétkeket?

Voltam-e gúnyoló? illetőleg tettem-e másokat nevetségessé? illetem-e másokat csúfnevekkel? gyalázó irattal szégyenítettem-e, becstelenítettem-e meg másokat?

Istennek hatodik parancsa: „Ne parázálkodjál.“

Gyönyörködtem-e a tisztátalan gondolatokban?

Talán elhatároztam-e magamat a vétekre, és már csak alkalmat vártam, mi több kerestem?

Vajjon kéjelegve legeltettem-e szemeimet a más nemüeken?

Tartok-e magamnál szemérmes sértő képeket, szerelmi leveleket, vagy egyéb emlékeket, melyek tisztátalanságra emlékeztetnek, sőt ösztönöznek?

Olvastam-e tisztátalanságra ingerlő könyveket? vagy talán ilyeneket másoknak is adtam?

Hallgattam-e szemtelen beszédeket vagy énekeket, és bennök gyönyörűségemet leltem?

Tisztátalanul talán én magam is szóltam, énekeltem? és talán azon ronda szándékból, hogy a más nemüeket vétekre ingereljem?

Láthattam-e előre, hogy mások e miatt meg fognak botránkozni?

És piszkos beszédeimet Istennek szentelt személyek, jámbor férfiak, nők vagy gyermekek előtt tettem?

Kaczer magamviselete által ingereltem-e másokat vétekre?

Kedveskedtem-e nekik virág-, élelmiszerek- vagy más dologgal azon szándékból, hogy őket annál könnyebben elcsábíthassam?

Tettem-e testemen olyasmit, ami miatt magamat mások előtt szégyenlenem kellene?

Tényleg vétkeztem-e?

Utáltam talán a bűnt, de annyi lelki erőre elmulasztottam szert tenni, hogy büntársammal szakítsak?

Törvénytelenül éltem-e valakivel együtt?

Istennek hetedik parancsa: „Ne lo pj.”

Megszegtem-e valamikor adott szavamat, ígéretemet?

Az adott szó megszegése által mily kárt okoztam felebarátomnak?

Csaltam-e meg valakit? ha igen mennyiben?

Továbbá az általam megcsalt gazdag, vagy szegény volt?

Árús levén, árúmnak hiányait eltitkoltam?

Tettem-e akadályokat, hogy mások czikkeiket el ne adhassák?

Fogadtam-e el idegen jószágot olyanoktól, kik nem voltak annak igazi tulajdonosai?

Vettem-e valamit, amiről bizton tudom, vagy legatább gyanítom, hogy lopott?

A talált vagy elidegenített jószágot igazi tulajdonosának azonnal, amint tehetségemben állott, visszaadtam-e?

Bárminemü hivatalt viselvén, a hivatalal egybekötött kötelmek elmulasztásával — vagy hanyag viselésével mégis elfogadtam-e a teljes díjazást?

A tilosba behajtottam-e marháimat?

Szántottam-e el szomszédom földjéből?

Mások által eszközöltem-e lopást?

Vagy talán én magam károsítottam meg másokat? mely sorsúakat? és mennyiben?

Mások háza vagy bárminemü épülete-, farakása-, vetései-, asztagja-, széna- vagy szalmakazaljába vetettem-e tüzet?

Vagy talán ehhez parancs-, tanács-, segítség- vagy más részvétel által járultam?

Ha tehetségemben volt, a tűz tovább terjedését megakadályoztam-e?

Jószágaimat biztosítván, felgyújtottam-e, hogy ez által a biztosítási pénzüsszeget az illető társulattól kicsikarjam?

Valamely templomot vagy kápolnát erőszakkal törtem-e fel?

A templom szent edényeit, ruháit és egyéb benső készleteit raboltam-e el?

Az oltárszekrényben elrejtett szentséget szentségtelen kezekkel érintettem-e?

Tanáccsal segítettém-e az ily istenteten rablókat?

Az Istenházából lopott tárgyakat tudva vettem-e, vagy adtam-e el?

Készítettem-e hamis bankjegyeket?

Az ekkép csinált hamis pénz és pénzjegyek készítéséhez tanács-, beleegyezés-, segélylyel vagy eszközökkel, helyadással járultam-e?

Vagy az ilyféle pénzzel mások csalására tudva éltem-e?

A törvényes súly — vagy mértéknemeket például a fontot, a mázsát, itczét, akót, vékát stb. kisebbítettem-e meg?

Az ekként meghamisított mértéknemeket, használtam-e?

Istennek nyolczadik parancsa: „hamistanúbizonyságot ne szólj a te felebarátod ellen!”

Istennek kilenczedik parancsa: „felebarátodnak feleségét bűnre ne kívánd!”

Istennek tizedik parancsa: „felebarátodnak

se házát, se mezejét, se ökrét, se szamarát, se egyéb nemű jószágát ne kivánd. Amen!

II.

Az egyház parancsai.

Az anyaszentegyháznak első parancsa: „Az anyaszentegyháznak szokott ünnepeit megüljed!”

Az anyaszentegyháznak második parancsa: „Vasár- és ünnepnapokon misét becsületesen hallgass!”

Az anyaszentegyháznak harmadik parancsa: „Bizonyos napokon parancsolt böjtöket megtartsad, és némely eledelektől magadat megtartóztassad!”

Az anyaszentegyháznak negyedik parancsa: „Bűneidet minden esztendőben a róm. kath. anyaszentegyház törvénye szerinti egyházi férfiúnak meggyónjad, és legalább husvét táján az oltári szentséget magadhoz vegyed!”

Az anyaszentegyház ötödik parancsa: „Tiltott napokon menyegzőt ne tarts!”

III.

Hét fő bűnről.

1) Kevélység.

Meglehet, hogy bennem számtalan bűneim daczára is vannak némi jó tulajdonok — ha másokban ezeknek hiányát észleltem, azok iránt e miatt talán megvetéssel voltam?

Mindig csak dicsértetni kívántam?

Voltam-e testi szépségem miatt kaczer, ruháim vagy bármely jószágom miatt kevély, másokat lenéző?

Szegény levén, mégis gazdagnak szerepét szerettem játszani?

Gazdag levén, a szegényebbek iránt szegénységök miatt voltam-e lenézéssel, megvetéssel?

2) Fösvénység.

Talán annyira fösvény voltam, hogy a szükségeseket családomtól, vagy magamtól is megvontam?

De voltam-e tékozló?

Ha a szegény alamiznáért esedezett, tehetségem szerint segitettem-e rajta?

3) Bujaság.

4) Irígység.

Búslakodtam-e, mikor boldogabbnak láttam felebarátomat?

Találtam-e örömet abban, mikor mások előttem gyaláztattak?

Örültem-e, mikor másokat meggyalázva, károsítva láttam?

Örvendettem-e, mikor felebarátom veszteség, vagy egyéb szerencsétlenség miatt szomorkodott, könnyezett, jajgatott?

5) Torkosság.

6) Harag.

Talán minden csekélység miatt czivakodtam, veszekedtem?

Miután igen jól tudom, hogy haragos természetem által másoknak terhére vagyok, azoknak óráit, kik engem környeznek, keserűvé teszem — volt-e komoly igyekvésem ezen vétkes gyengeségemről magamat leszoktatni?

Boszúból annak, kire haragudtam, jó hírnevét, becsületét törekedtem-e lerontani?

7) Jóraivaló restség.

Talán e köteles jó cselekedetekben, nem hogy serény nem voltam, de épen ellenkezőleg legnagyobb röstséget tanusítottam?

IV.

Kilenc idegen bűn.

Mások bűneibe — melyeknek elkövetése közvetve akaratom hozzájárulásától is függött — parancs, tanács, megegyezés, buzdítás, oltalmazás, részttevés, elhallgatás, nem ellenzés és végre eltitkolásom által folytam-e be?

V.

Szentlélek elleni hat bűn.

1. Isten irgalmában vakmerő bizakodás.
2. Isten kegyelméről kétségbeesés.

3. A megismert igazság elleni tusakodás.
4. Másoknak nyújtott isteni kegyelem irigylése.
5. Üdvös intések ellen a bűnökben megátalkodás.
6. Végső töredelmetlenség.

VI.

Égbekiáltó négy bűn.

1. Szándékos gyilkosság.
2. Természet elleni bűn.
3. Szegények, árvák és özvegyek nyomorgatása.
4. Szolgák és munkások bérének elhúzása.

* * *

És most végső kérdés, melyet önmagamhoz intézek: van-e bennem őszinte elhatározás emberi erőmhöz képest végbúcsút venni minden bűntől?

